

Parandus ukraina-eesti tähetabelis

Emakeele Seltsi keeleteoimkond arutas Peeter Pälli algatusel ukraina nimedes esineva r-tähe märkimist ukraina-eesti tähetabelis meilikoosolekul 22.–23. veebruaril 2022.

Keeleteoimkonna otsus (01.03.2022)

Kiita heaks **ukraina-eesti tähetabeli parandus**, kinnistades **r** vasteks **h**, näiteks Гаско = Hasko, Бармут = Bahmut. Põhimõtteliselt on kasutaja soovil ja konteksti arvestavalt võimalik vaste ka **g**.

Selgitus

Ukraina-eesti tähetabel pärineb Harald Rajametsa 1975. aastal koostatud tabelist, mida on aja jooksul parandatud, lihtsustatud ja lähendatud ukraina hääldusele. Juba selle koostamise ajal arutati, milline on sobiv vaste ukraina r-tähele, mida hääldatakse helilise [h]-häälikuna ja mille lähim vaste on eesti **h**. Tookord otsustati **g**-tähe kasuks, sest seda peeti ühemõttelisemaks – ukraina tollases tähestikus puudus [g]-häälikut märkiv täht, see-eest oli tugevat [h]-häälikut märkiv x-täht, mille eesti vasteks on samuti **h** (vokaalide vahel ja sõna lõpus vokaali järel **hh**).

Alates Ukraina iseseisvumisest on ukraina keele tähestikus taastatud [g]-häälikut märkiv r-täht ja Ukraina oma ametlikus latinisatsioonis kasutab r vastena **h-d**. See on ka rahvusvaheliselt üha enam levinud, mistõttu eesti vaste **g** tekitab kasutajates sageli küsimusi.

Seda arvesse võttes otsustas keeleteoimkond teha ukraina-eesti tähetabelisse paranduse, kinnistades r vasteks **h**.

Mõned näited kohanimedest, mida parandus puudutab (sulgudes ukraina nimi kyrillilises tähestikus ja ametlikus latinisatsioonis): Drohobõts → **Drohobõts** (Дрогобич/*Drohobych*), Gorlivka → **Horlivka** (Горлівка/*Horlivka*), Krõvõi Rig → **Krõvõi Rih** (Кривий Ріг / *Kryvyi Rih*), Lugansk → **Luhansk** (Луганськ/*Luhansk*), Tšernigiv → **Tšernihiv** (Чернігів/*Chernihiv*), Užgorod → **Užhorod** (Ужгород/*Uzhhorod*).

Isikunimede näiteid: Bogdan → **Bohdan** (Богдан/*Bohdan*), Gavrõl → **Havrõl** (Гаврил/*Havryl*), Georgi → **Heorhi** (Георгій/*Heorhii*), Grõgori → **Hrõhori** (Григорій/*Hryhorii*), Oleg → **Oleh** (Олег/*Oleh*).